

Vissa ändringar på spel- och lotteriområdet

Sammanfattning

Kulturutskottet tillstyrker de ändringar i automatspelslagen och lotterilagen som regeringen föreslår i proposition 2004/05:3.

Ändringen i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel innebär att Lotteriinspektionen tar över socialnämndernas ansvar för tillståndsgivningen för och tillsynen av förströelseautomater, dvs. sådana spelautomater som inte ger vinst eller endast vinst i form av frispel på automaten. Dit hör bl.a. flipperspel, skjutare, målspele och TV-spel.

För att få tillstånd att anordna bingospel krävs i dag att bingospelet kan väntas ge sammanslutningen en skälig avkastning. Regeringen föreslår att det i lotterilagen (1994:1000) tas in en föreskrift om att även avkastningen från spel på eventuella värdeautomater i samma lokal ska beaktas vid tillståndsgivningen. Det ger fler bingoanordnare möjlighet att få behålla sina tillstånd.

Lotterilagen ändras också på så sätt att Lotteriinspektionen ges möjlighet att medge undantag från förbudet att ge kredit för insatser i lotteriet när det finns synnerliga skäl.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. För förströelseautomater för vilka tillstånd har meddelats tidigare föreslås särskilda övergångsbestämmelser.

Såväl Kristdemokraterna som Vänsterpartiet reserverar sig mot de föreslagna ändringarna i lotterilagen. Vänsterpartiet begär dock att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag där undantag från kreditförbudet endast görs för näringsidkare. I en reservation motsätter sig Vänsterpartiet också den föreslagna ändringen i automatspelslagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Ändringar i automatspelslagen.....	5
Avkastningskravet för anordnare av bingospel.....	7
Undantag från lotterilagens kreditförbud.....	9
Reservationer.....	12
1. Ändringar i automatspelslagen, punkt 1 (v).....	12
2. Avkastningskravet för anordnare av bingospel, punkt 2 (kd, v).....	13
3. Undantag från lotterilagens kreditförbud, punkt 3 (v).....	13
4. Undantag från lotterilagens kreditförbud, punkt 3 (kd).....	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	15
Propositionen.....	15
Följdmotioner.....	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändringar i automatspelslagen**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:3 punkt 1 och avslår motion 2004/05:Kr6 yrkande 1.

Reservation 1 (v)

2. **Avkastningskravet för anordnare av bingospel**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) såvitt avser 22 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:3 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2004/05:Kr5 yrkande 1 och 2004/05:Kr6 yrkande 3.

Reservation 2 (kd, v)

3. **Undantag från lotterilagens kreditförbud**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) såvitt avser 37 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:3 punkt 2 i denna del och avslår motionerna 2004/05:Kr5 yrkande 2 och 2004/05:Kr6 yrkande 2.

Reservation 3 (v)

Reservation 4 (kd)

Stockholm den 9 november 2004

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Annika Nilsson (s), Lars Wegendal (s), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Gunilla Tjernberg (kd), Peter Pedersen (v), Nikos Papadopoulos (s), Lena Adelson Liljeroth (m), Matilda Ernkrans (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Anna Lindgren (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Rossana Dinamarca (v), Hans Backman (fp), Lars-Ivar Ericson (c) och Henrik Westman (m).

Redogörelse för ärendet

Regeringen beslutade den 19 maj 2004 att tillkalla en särskild utredare för att göra en översyn av lotterilagen (dir. 2004:76). Översynen anses nödvändig med hänsyn till att den tekniska och marknadsmässiga utvecklingen fört med sig stora förändringar på spel- och lotteriområdet. Utredningsmannen ska även beakta utvecklingen inom EG-rätten, särskilt EG-domstolens rättspraxis på området. Enligt direktiven ska utredaren ha slutfört sitt uppdrag senast den 15 december 2005. Det står honom dock fritt att dessförinnan redovisa delar av sitt arbete i ett eller flera delbetänkanden.

I proposition 2004/05:3 föreslås att tillståndsgivningen för spel och lotterier ändras i tre avseenden. Lotteriinspektionen ska ta över ansvaret som tillstånds- och tillsynsmyndighet för s.k. förstörelseautomater från socialnämnderna. Vidare ska tillståndsmyndigheterna ta hänsyn till inte bara den framtida avkastningen från bingospel utan också avkastningen från eventuella värdeautomater i samma lokal när tillstånd för att få anordna bingospel provas. En förutsättning för att tillstånd ska kunna beviljas är att bingospelet kan väntas ge sammanslutningen en skälig avkastning. Slutligen ska Lotteriinspektionen få möjlighet att medge undantag från lotterilagens förbud att ge kredit för insatser i lotterier när det finns synnerliga skäl.

Förslagen föranleder ändringar i dels lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel, dels lotterilagen (1994:1000). De senare ändringarna har granskats av Lagrådet som lämnat dem utan erinran. Däremot har ändringarna i lagen om anordnande av visst automatspel inte prövats av Lagrådet. Enligt regeringen rör det sig om författningstekniskt okomplicerade ändringar och så enkla frågor att Lagrådets hörande saknar betydelse.

Utskottet har valt att i detta sammanhang behandla endast propositionens förslag och de båda motioner som väckts med anledning av propositionen. Spel- och lotterifrågor tas också upp i ett stort antal motioner som väckts under allmänna motionstiden 2003 och 2004 och som hänvisats till utskottet. Dessa motioner kommer utskottet att behandla i ett särskilt betänkande vid ett senare tillfälle.

Utskottets överväganden

Ändringar i automatspelslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att Lotteriinspektionen ska överta socialnämndernas uppgifter enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.

Jämför reservation 1 (v).

Propositionen

Regeringen föreslår att Lotteriinspektionen ska ta över socialnämndernas uppgifter enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel. Det gäller tillståndsgivning för och tillsyn av spel med förströelseautomater, dvs. sådana spelautomater som inte ger vinst eller endast vinst i form av frispel på automaten. Dit hör bl.a. flipperspel, skjutare, målspele och TV-spel. Förslaget motiveras i propositionen med att den kommunala tillståndsgivningen i många fall inte fungerar tillfredsställande. Stora samordningsvinster kan också göras om Lotteriinspektionen får ta över dessa uppgifter, eftersom inspektionen redan i dag är tillståndsmyndighet enligt lotterilagen för bl.a. varuspelsautomater och restaurangkasinospel, vilket är spelformer som ofta förekommer ihop med förströelseautomater.

Enligt lagförslaget får Lotteriinspektionen inte bevilja tillstånd för spel med förströelseautomater utan att polismyndigheten och berörd kommun hörts i ärendet. Kommunerna har värdefull kunskap om de tilltänkta spelplatserna och andra lokala förhållanden av betydelse för tillståndsgivningen, framhåller regeringen.

För sitt arbete med tillståndsgivningen och tillsynen ska Lotteriinspektionen få ta ut avgifter enligt föreskrifter som regeringen fastställer.

Lotteriinspektionens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

De nya bestämmelserna i lagen om anordnande av visst automatspel föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. Tillstånd som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser och vars giltighet löper ut före den 1 april 2006 ska fortsätta att gälla till dess giltighetstiden löper ut. Övriga tillstånd med längre giltighetstid löper ut den 1 april 2006. Har beslut meddelats före ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla för överklagande och vid handläggningen av överklagandet.

Propositionen bygger i denna del på förslag som lagts fram av Lotterilagsutredningen i det slutbetänkande utredningen överlämnade i juli 2000, Från tombola till Internet – översyn av lotterilagstiftningen (SOU 2000:50).

I propositionen tar regeringen också upp Lotterilagsutredningens övriga förslag om förströelseautomater men avstår från att föra dem vidare till riksdagen som lagändringar.

Det gäller utredningens förslag om att man ska kräva typgodkännande av spelautomater, något regeringen varken finner möjligt eller önskvärt med tanke på att det numera i snart sagt varje hem finns apparater som, beroende på hur de används, skulle kunna klassificeras som spelautomater.

Det gäller vidare utredningens förslag om att upphäva automatspelslagen och i stället föra in bestämmelserna om förströelseautomater i lotterilagen, något som regeringen finner principiellt betänkligt eftersom en verksamhet som inte utgör lotteri då skulle komma att regleras i lotterilagen.

Det gäller slutligen också utredningens förslag att i lagen föreskriva att tillstånd för automatspel ska vara tidsbegränsade, något regeringen inte finner nödvändigt eftersom de nuvarande bestämmelserna inte hindrar beslutsmyndigheten från att begränsa tillståndens giltighet.

Motionen

Vänsterpartiet avvisar i motion Kr6 den föreslagna ändringen i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel (yrkande 1).

Motionärerna anser att det är socialnämnderna som har den lokala kunskapen och som har möjlighet att agera på individnivå och som kan ingripa i förebyggande syfte när problem kring spelandet uppstår eller hotar att uppstå. De motsätter sig därför att ansvaret för tillstånd och tillsyn av förströelseautomater förs över på Lotteriinspektionen. De brister som i dag finns i den kommunala tillsynen och tillståndsgivningen bör i stället åtgärdas genom utbildning och riktlinjer för hur dessa verksamheter ska bedrivas.

Utskottet

Regeringen föreslår att Lotteriinspektionen ska överta de kommunala socialnämndernas ansvar för tillståndsgivningen och tillsynen av spel med förströelseautomater. Detta motsätter sig Vänsterpartiet som anser att socialnämnderna har den lokala kunskapen och är bäst skickade att ingripa i förebyggande syfte när problem uppstår.

Utskottet vill med anledning av detta framhålla följande. Lotteriinspektionen har under 2003 undersökt hur den kommunala tillståndsgivningen enligt automatspelslagen fungerar. Kartläggningen visar på stora brister och på att stora skillnader föreligger mellan kommunerna. Tillståndsgivningen är enligt Kommunförbundet i många kommuner en marginell arbetsuppgift, vilket gör att det kan vara svårt att upprätthålla en tillräcklig kompetens i sådana ärenden. De brister som uppdragats är enligt utskottets mening av sådan art att enbart utbildningsinsatser och riktlinjer för hur verksamheten ska bedrivas framstår som otillräckliga för att komma till rätta med problemen.

Regeringens förslag till lösning innebär att ansvaret för tillståndsgivningen enligt automatspelslagen förs över på Lotteriinspektionen, en myndighet med stor kompetens på spelområdet. Vid tillståndsprövningen kommer kunskapen om de lokala förhållandena att säkerställas genom att polismyndigheten och berörd kommun alltid ska höras innan tillstånd meddelas. Eftersom Lotteriinspektionen redan i dag är tillståndsmyndighet enligt lotterilagen för bl.a. varuspelsautomater och restaurangkasinospel kan dessutom samordningsvinster göras. I många fall är det nämligen samma företag som arrangerar sådana spel och spel på förströelseautomater. Dessutom får man med regeringens förslag en enhetlig tillämpning över hela landet. Regeringens förslag framstår mot denna bakgrund som ändamålsenligt.

Enligt utskottets mening bör riksdagen således anta det i propositionen redovisade förslaget till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel (punkt 1) samt avslå motion Kr6 (v) yrkande 1.

Avkastningskravet för anordnare av bingospel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att även avkastningen från spel på värdeautomater ska beaktas när tillståndsmyndigheten prövar tillstånd för att få anordna bingospel.

Jämför reservation 2 (kd, v).

Propositionen

Ideella föreningar som har till huvudsakligt syfte att främja ett allmännyttigt ändamål inom landet kan enligt 22 § lotterilagen (1994:1000) få tillstånd att anordna bingospel. Då krävs emellertid att bingospelet kan väntas ge sammanslutningen skäligen avkastning.

Bingospelandet har på senare år minskat i omfattning, vilket medfört att alltför tillståndsinnehavare fått svårt att uppfylla detta avkastningskrav.

Samtidigt gäller att AB Svenska Spel har placerat ut värdeautomater – s.k. Miss Vegas-automater – i flera av landets bingohallar. Totalt fanns 405 sådana automater utplacerade vid det senaste årsskiftet. Dessa gav under 2003 ett överskott på 213 miljoner kronor. En del av detta överskott tillfaller bingospelanordnarna.

När tillståndsmyndigheten vid prövningen enligt 22 § första stycket 4 lotterilagen bedömer avkastningskravet medger inte de nuvarande bestämmelserna att hänsyn tas till avkastningen från eventuella värdeautomater i samma lokal. I några fall leder det till att ansökningar avslås trots att den samlade spelverksamheten i lokalen kan antas ge skäligen avkastning.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det är rimligt att man vid bedömningen av avkastningskravet beaktar all spelverksamhet som bedrivs i spellokalen. Hänsyn bör således tas även till den avkastning som värdeau-

tomatspelet väntas ge. För att undvika att värdeautomatspelandet tar över i bingohallar har regeringen för avsikt att verka för en begränsning av avkastningen på värdeautomater så att denna inte överstiger avkastningen på bingospelet.

Förslaget föranleder en ändring av 22 § lotterilagen. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Motionerna

Förslaget till ändrad beräkningsgrund avvisas av Vänsterpartiet och Kristdemokraterna.

Kristdemokraterna begär i motion Kr5 att riksdagen avslår den föreslagna ändringen av avkastningskravet för anordnare av bingospel (yrkande 1). Motionärerna motsätter sig bestämt att den negativa utvecklingen på bingo-marknaden tas till intäkt för att låta avkastningen från spel på värdeautomater få ingå i underlaget för tillståndsprövningen. Liksom Spelberoendes riksförbund anser motionärerna att man med propositionens förslag riskerar att få en ökning av en, ur spelberoendehänsyn, mycket negativ spelform.

Vänsterpartiet föreslår i motion Kr6 att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i 22 § lotterilagen (yrkande 3). Om även avkastningen från automatspel får beaktas när tillstånd för bingospel prövas anser motionärerna att en i spelberoendehänseende mycket negativ spelform kan komma att öka. Trots regeringens uttalade avsikt att verka för en begränsning av avkastningen på värdeautomater anser motionärerna att risken är överhängande för att förslaget kommer att leda till ett ökat spelande på de starkt beroendeframkallande värdeautomaterna.

Utskottet

För att en förening ska få ordna bingospel krävs normalt att bingospelet kommer att ge föreningen en skälig avkastning. I takt med att intresset för denna spelform avtagit har alltfler tillståndsinnehavare fått svårt att uppfylla detta avkastningskrav. Regeringen föreslår därför att även överskottet från eventuella värdeautomater i samma lokal ska få räknas in i bedömningsunderlaget.

Utskottet anser i likhet med regeringen och motionärerna att det är viktigt att man uppmärksammar förslagets inverkan på spelberoendet. Det kan då konstateras att den ändrade beräkningsgrunden i sig inte har någon omedelbar effekt på spelberoendet. Den innebär ju endast att förutsättningarna för att starta eller bedriva bingoverksamhet förbättras för de föreningar som också har värdeautomater i samma lokal. Indirekt kan dock följden bli den att bingoarrangörer önskar få fler värdeautomater utplacerade i sina lokaler för att på så sätt uppnå en högre avkastning och säkerställa en fortsatt bingoverksamhet. Möjligheterna att göra det är dock begränsade. Totalt finns för närvarande ca 410 Miss Vegas-automater utplacerade i bingohallar. Detta är den enda typ av värdeautomat som förekommer i bingohallar.

I landet finns ca 95 bingohallar med sådana värdeautomater. Eftersom AB Svenska Spel har rätt att placera ut högst 500 Miss Vegas-automater i bingohallar kan antalet värdeautomater i sådana anläggningar öka med högst 90. Till detta kommer att regeringen har för avsikt att verka för en begränsning som säkerställer att avkastningen från värdeautomater inte kommer att överstiga avkastningen från bingospelet. Med hänsyn härtill delar utskottet regeringens uppfattning att någon risk för ett ökat spelberoende inte kan anses föreligga.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändring i 22 § lotterilagen (1994:1000) och avstyrker motionerna Kr5 (kd) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 3.

Undantag från lotterilagens kreditförbud

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att Lotteriinspektionen i enskilda fall ska kunna medge undantag från kreditförbudet i lotterilagen om det finns synnerliga skäl.

Jämför reservationerna 3 (v) och 4 (kd).

Propositionen

Den som anordnar ett lotteri eller som är ombud för anordnaren får enligt 37 § lotterilagen inte lämna kredit för insatser i lotteriet. Bestämmelsen har tillkommit för att minimera riskerna för spelmissbruk och de sociala skadeverkningar detta kan ge upphov till. I förarbetena till lotterilagen¹ framhålls att spel på kredit i enskilda fall kan få förödande konsekvenser eftersom deltagarna då frestas att spela långt över sin ekonomiska förmåga. Ett i det sammanhanget redovisat exempel är de då förekommande spelen och lotterierna på 071-linjer, som kunde leda till att spelare drog på sig stora skulder vilka senare skulle betalas över telefonräkningen.

Kreditförbudet har också kommit att omfatta försäljningsformer som inte användes när den nu aktuella bestämmelsen tillkom för ca 10 år sedan. Ett exempel som lyfts fram i den nu aktuella propositionen är de förmedlingsformer som tillämpats av vissa s.k. rikslotterier, dvs. lotterier som anordnas i flera län. Dessa har under en längre tid förmedlat sina lottsedlar via postförsändelser mot postförskott. Under senare år har dessa lotteri-anordnare övergått till att anlita ombud och – efter en lagändring som innebar att kreditförbudet kom att omfatta även ombuden – s.k. servicebolag som skickar lotterna med post till köparen tillsammans med en faktura. Även om fakturan inte betalas i tid deltar lotterna i dragningen. Den som inte betalar fakturan blir däremot avstängd från möjligheten att framöver köpa lotter på detta sätt.

¹ Proposition 1993/94:182 s. 37.

Lottköparna får alltså i detta fall sina lottsedlar innan de betalas, vilket är en form av kredit. Regeringen anser dock att det snarare rör sig om ett alternativt betalningssätt än om ett sätt att göra det möjligt för den som inte har råd att ändå spela. Någon risk för spelmissbruk av det slag som en gång motiverade införandet av kreditförbudet ger försäljningsmetoden inte upphov till, framhåller regeringen. I stället rör det sig om en lösning som är praktisk och ekonomisk för både anordnaren och lottköparen. Regeringen anser därför att det bör finnas möjlighet för lotterianordnare att använda sig av ett sådant system vid försäljning av lotter. I lotterilagen bör därför ges möjlighet till undantag från förbudet att lämna kredit för insatserna i lotteriet, föreslår regeringen.

Denna möjlighet bör emellertid tillämpas restriktivt, anser regeringen. För att markera detta föreslår regeringen att man i lagtexten anger att ”synnerliga skäl” ska föreligga för att undantag ska kunna medges. Synnerliga skäl kan enligt regeringen aldrig föreligga om det rör sig om en kreditform som innebär risk för spelmissbruk. För att säkerställa en enhetlig tillämpning ska enligt förslaget Lotteriinspektionen vara ensam behörig att pröva ansökningar om undantag, oavsett vilken myndighet som gett tillstånd till lotteriet.

Förslaget föranleder ändring i 37 § lotterilagen.

Den föreslagna ändringen ska enligt propositionen träda i kraft den 1 januari 2005.

Motionerna

Även den föreslagna uppmjukningen av kreditförbudet i lotterilagen avvisas av Vänsterpartiet och Kristdemokraterna.

Kristdemokraterna begär således i motion Kr5 att riksdagen avslår propositionens förslag om undantag från förbudet att lämna kredit för deltagande i lotteri (yrkande 2). Något skäl till att medge ett sådant undantag finns inte eftersom de uppkomna problemen redan kan lösas på annat sätt. Motionärerna pekar på möjligheten till forskottsbetalning, Internetbetalning och autogiro. Den föreslagna lagändringen riskerar enligt deras mening att skapa otydlighet. Spelberoendenaspekterna har heller inte genomlysts tillräckligt i förslaget, anser motionärerna.

Vänsterpartiets yrkande i motion Kr6 innebär att riksdagen ska avslå den föreslagna ändringen i 37 § lotterilagen men samtidigt begära att regeringen återkommer med ett nytt förslag där möjlighet till undantag från förbudet mot kredit endast omfattar näringsidkare (yrkande 2). Regeringens förslag är enligt Vänsterpartiet olyckligt eftersom det kan bidra till att spelare köper fler lotter än vad deras ekonomi tillåter. Motionärerna inser att spelombud kan ha behov av att köpa lotter på kredit. De föreslår därför att kreditmöjligheten ska begränsas till näringsidkare.

Utskottet

Enligt regeringens förslag ska Lotteriinspektionen kunna medge undantag från kreditförbudet i lotterilagen om det finns synnerliga skäl. Rekvisitet synnerliga skäl är ett starkt krav och innebär att denna regel ska tillämpas restriktivt. Utskottet noterar också att den restriktiva tillämpningen förutsätter att undantagsregeln bara kan användas i situationer då det inte finns risk för spelberoende. Att endast Lotteriinspektionen får medge undantag säkerställer samtidigt att tillämpningen blir enhetlig över hela landet.

Mot denna bakgrund ser utskottet den föreslagna lösningen som både praktisk och ändamålsenlig till nytta för såväl anordnare som ombud och lottköpare. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till ändring av 37 § lotterilagen och avstyrker motionerna Kr5 (kd) yrkande 2 och Kr6 (v) yrkande 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ändringar i automatspelslagen, punkt 1 (v)

av Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr6 yrkande 1 och avslår proposition 2004/05:3 punkt 1.

Ställningstagande

Regeringens motiv för att lägga över ansvaret för tillstånd för och tillsyn av förströelseautomatspel på Lotteriinspektionen är att många socialnämnder saknar erforderlig kompetens, bl.a. för att frekvensen av ärenden kan vara låg i vissa delar av landet. Regeringen framhåller att Lotteriinspektionen har hög kompetens inom området samt att berörd kommun kommer att ges tillfälle att yttra sig, vilket anses eliminera risken för brist på socialt hänsynstagande vid tillståndsgivning.

Vi anser att det är socialnämnderna som har bäst kännedom om de lokala förhållandena och som också har bäst förutsättningar att kunna agera såväl på individnivå som i förebyggande syfte när problem uppstår. De brister som i dag utmärker tillsynen och tillståndsgivningen bör i stället åtgärdas genom utbildning och tydliga riktlinjer för hur verksamheten ska bedrivas.

Den avgift som Lotteriinspektionen föreslås få ta ut bör i stället kommunerna kunna ta ut. Riksdagen bör bifalla motion Kr6 (v) yrkande 1 och avslå regeringens förslag till ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.

2. Avkastningskravet för anordnare av bingo spel, punkt 2 (kd, v)

av Gunilla Tjernberg (kd), Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) såvitt avser 22 §. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr5 yrkande 1 och 2004/05:Kr6 yrkande 3 och avslår proposition 2004/05:3 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi instämmer i den kritik som Spelberoendes riksförbund riktat mot förslaget och avstyrker regeringens förslag till ändring i 22 § lotterilagen. Med den föreslagna ändringen av beräkningsgrunden för att få anordna bingo spel riskerar man att få en ökning av en i spelberoendehänseende mycket negativ spelform. Det är inte rimligt att nya tillstånd ska vara avhängiga av att fler värdeautomater kan placeras ut i bingohallar. Vi avstyrker därför regeringens förslag till ändring i 22 § lotterilagen och tillstyrker motionerna Kr5 (kd) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 3.

3. Undantag från lotterilagens kreditförbud, punkt 3 (v)

av Peter Pedersen (v) och Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) såvitt avser 37 § samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3 om undantag från kreditförbudet för näringsidkare. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr6 yrkande 2, bifaller delvis motion 2004/05:Kr5 yrkande 2 och avslår proposition 2004/05:3 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att Lotteriinspektionen ska ges möjlighet att vid synnerliga skäl medge undantag från förbudet att lämna kredit för deltagande i lotteri. Vi anser att detta är direkt olämpligt eftersom det kan bidra till att spelare köper fler lotter än vad deras ekonomi tillåter. Även om lotterianordnaren sätter stopp för fortsatta köp om betalning inte erhålls, har det då redan hunnit gå för långt. Spelaren är satt i skuld.

Vi förstår att det kan finnas behov för spelombud att kunna köpa lotter på kredit. Vi föreslår därför att den föreslagna möjligheten till undantag endast ska gälla näringsidkare.

Riksdagen bör således bifalla motion Kr6 (v) yrkande 2 och avslå regeringens förslag till ändring i 37 § lotterilagen (1994:1000). Vidare bör regeringen återkomma till riksdagen med ett nytt förslag där undantag från förbud mot kredit endast omfattar näringsidkare. Därmed tillgodoses i huvudsak förslagen i motion Kr5 (kd) yrkande 2.

4. Undantag från lotterilagens kreditförbud, punkt 3 (kd)

av Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000) såvitt avser 37 §. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr5 yrkande 2, bifaller delvis motion 2004/05:Kr6 yrkande 2 och avslår proposition 2004/05:3 punkt 2 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att Lotteriinspektionen ges möjlighet att i enskilda fall medge undantag från lotterilagens förbud att ge kredit för insatser i lotterier om det finns synnerliga skäl. Bakgrunden till förslaget är att vissa s.k. rikslotterier, dvs. lotterier som anordnas i flera län under en längre tid, har förmedlat sina lottsedlar via postförsändelser mot postförskott.

Kristdemokraterna avstyrker förslaget. För dessa lotterier finns redan i dag alternativa distributionsformer som inte förutsätter att kredit lämnas. Man kan t.ex. använda sig av förskottsbetalning, Internetbetalning eller autogiro. Det är därför inte rimligt att som i detta fall i en lag införa undantag från en etablerad ordning. Lagändringen riskerar att skapa otydlighet. Spelberoendenaspekterna har heller inte genomlysts tillräckligt i förslaget.

Jag anser därför att riksdagen ska bifalla motion Kr5 (kd) yrkande 2 och avslå regeringens förslag till ändring i 37 § lotterilagen (1994:1000). Därmed tillgodoses i huvudsak förslagen i motion Kr6 (v) yrkande 2.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:3 Vissa ändringar på spel- och lotteriområdet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

Följdmotioner

2004/05:Kr5 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

1. Riksdagen avslår propositionens förslag om att förväntad avkastning på värdeautomatspel skall räknas med vid prövning av tillstånd att anordna bingospel, vid bedömningen av om bingospelet kan antas komma att ge skälig avkastning.
2. Riksdagen avslår propositionens förslag om undantag i förbudet att lämna kredit för deltagande i lotteri.

2004/05:Kr6 av Siv Holma m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.
2. Riksdagen avslår förslag till lag om ändring i lotterilagen 37 § (1994:1000) och begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett nytt förslag där möjlighet till undantag från förbudet mot kredit endast omfattar näringsidkare.
3. Riksdagen avslår förslag till lag om ändring i lotterilagen 22 § (1994:1000).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel²

dels att i 4–6 och 8 §§ ordet ”socialnämnden” skall bytas ut mot ”Lotteriinspektionen”,

dels att 3, 7, 10 och 11 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §³

Tillstånd krävs för att anordna automatspel eller ställa upp en spelautomat i lokaler eller på platser som anges i 1 § första och andra styckena. Detta gäller inte för uppställning av en spelautomat och anordnande av spel i samband med offentliga tillställningar av tillfällig karaktär.

I ett tillstånd skall anges det antal spelautomater och den typ av spel som tillståndet avser.

Frågan om tillstånd provas av *socialnämnden i den kommun där spelverksamhet skall anordnas eller där spelautomaten är avsedd att ställas upp*. Tillstånd får inte meddelas utan att polismyndigheten hörts i ärendet.

Socialnämnden får ta ut avgift för prövningen enligt grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Frågan om tillstånd provas av *Lotteriinspektionen*. Tillstånd får inte meddelas utan att polismyndigheten och berörd kommun hörts i ärendet.

Lotteriinspektionen får ta ut avgifter för prövningen enligt de föreskrifter som regeringen meddelar.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034), ändrat genom rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, Celex 31998L0048).

² Senaste lydelse av

4 § 1990:104

5 § 1990:104

6 § 1990:104

8 § 1990:104.

³ Senaste lydelse 1990:104.

7⁴ §

Socialnämnden utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

För att utöva tillsynen har *socialnämnden* rätt att få tillträde till lokaler och platser där automatspel anordnas eller där en spelautomat annars finns uppställd och att infordra upplysningar från den som anordnar spelet eller låtit ställa upp automaten.

Lotteriinspektionen utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

För att utöva tillsynen har *Lotteriinspektionen* rätt att få tillträde till lokaler och platser där automatspel anordnas eller där en spelautomat annars finns uppställd och att infordra upplysningar från den som anordnar spelet eller låtit ställa upp automaten.

Lotteriinspektionen får ta ut avgift för tillsynen. Regeringen får meddela föreskrifter om avgift för tillsynen.

10 §

Socialnämndens beslut enligt 5 § andra stycket eller 6 § gäller omedelbart om nämnden ej förordnar annat.

Lotteriinspektionens beslut enligt 5 § andra stycket eller 6 § gäller omedelbart om *inspektionen* inte förordnar annat.

11 §⁵

Socialnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos *länsstyrelsen*.

Länsstyrelsens beslut i fråga om vitesföreläggande får inte överklagas. Andra beslut av länsstyrelsen får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätten*.

Lotteriinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till *kammarrätten*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

2. Tillstånd som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser och vars giltighetstid löper ut före den 1 april 2006 skall fortsätta att gälla till dess giltigheten löper ut. Tillstånd vars giltighetstid löper ut efter den 31

⁴ Senaste lydelse 1990:104.

⁵ Senaste lydelse 1995:1710.

mars 2006 och tillstånd vars giltighet inte är begränsad i tiden upphör dock att gälla den 1 april 2006.

3. Har beslut meddelats före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla för överklagande och vid handläggningen av överklagandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

Härigenom föreskrivs att 22 och 37 §§ lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Tillstånd att anordna bingospel får ges till en sådan sammanslutning som avses i 15 §, om

1. värdet av högsta vinsten inte överstiger ett basbelopp,
2. värdet av vinsterna i spelet motsvarar minst 35 procent av insatsernas värde,
3. vinstplanen anslås i spellokalen, och
4. det kan antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Förekommer det spel på värdeautomater i spellokalen skall vid bedömningen enligt första stycket 4 även den avkastning som sådant spel kan antas komma att ge sammanslutningen beaktas.

Om det finns särskilda skäl för det får värdet av högsta vinsten uppgå till högre belopp än som anges i första stycket 1, dock högst sex basbelopp.

Tillstånd får lämnas för högst tre år åt gången.

37 §⁶

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.

Om det finns synnerliga skäl, får Lotteriinspektionen beträffande ett visst lotteri medge undantag från

⁶ Senaste lydelse 2002:592.

förbudet i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.